

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je u skladu sa Programom rada Vlade i utvrđenog Programa rada za 2016. godinu izradilo **Izvještaj o zdravstvenom stanju šuma za 2015. godinu**, na osnovu podataka iz izvještaja Uprave za šume i podataka o praćenju zdravstvenog stanja šuma u Crnoj Gori prema programu ICP Forests, i isti dostavlja Vladi na razmatranje i usvajanje.

I ZAŠTITA ŠUMA

Zaštita šuma na području sa kojima gazduje Uprava za šume usmjerena je na sprečavanju pojava bespravnih sječa, zaštiti šuma od biljnih bolesti i štetočina i zaštitu šuma od požara. Zaštita šuma podrazumijeva zaštitu od abiotičkih faktora, atmosferskih taloga (kiša, snijeg, inje, led i grad) šumskih požara i biotskih faktora: šumske gljive, bakterije koje prouzrokuju bolesti na šumskom drveću (fitopatogene bakterije), parazite, i poluparazitske biljke, šumski korov, štetni šumski insekti, štetni glodari, domaća stoka i na kraju čovjek.

Od gore navedenih abiotičkih faktora najznačajniji radovi su se odnosili na doznaku, sječu i brzo izvlačenje stabala koja su oštećena od abiotičkih faktora i isti su imali za cilj sprečavanje sekundarnih šteta od štetnih insekata.

Inače, zaštita šuma od biljnih bolesti i štetočina vrši se u skladu sa zakonom, godišnjim planovima i programom saradnje sa Biotehničkim fakultetom u Podgorici i Šumarskim institutom u Beogradu.

1. Zaštita šuma od uticaja štetnih insekata

U okviru zaštite šuma, u cilju praćenja brojnosti štetnih insekata, Uprava za šume je na brojnim lokalitetima postavila feromonske klopke i feromonske preparate za utvrđivanje brojnosti. Klopke su bile postavljene u područnim jedinicama Pljevlja, Žabljak, Plužine, Bijelo Polje i Berane.

1.1. Pojava potkornjaka

U toku 2015. godine stanovljena je pojava osmozubog smrčevog potkornjaka *Ips Typographus* i šestozubog smrčevog potkornjaka *Pityogenes chalcographus*. Korišćene su feromonske klopke tipa ECOTRAP i feromonski preparati I.T. ecolure, ipsowit. Najveće prenamnoženje štetnih insekata sipaca potkornjaka registrovano je u šumskom području Pljevlja. Prenamnoženje je posledica požara iz 2007. i 2012. godine, velikih snježnih padavina i olujnih vjetrova u 2010. godini, kao i ekstremne suše tokom 2012. godine. Pored toga, činjenica da sanitarne sječe u šumama jednim dijelom izostaju, predstavljaju dodatni razlog pojave potkornjaka.

1.2. Pojava borovog litijaša (*Thaumetopoea pityocampa*)

Tokom 2015. godine na prostoru opština Danilovgrad i Nikšić uočene su na granama borovih stabala bijela gnijezda borovog litijaša. Na proljeće 2015. godine realizovane su planirane aktivnosti na uništavanju i sprečavanju njegovog razvoja na ukupnoj površini od 147 ha. Te aktivnosti odnosile su se na mehaničko uklanjanje i spaljivanje grana na kojima se nalazilo gusjenično gnijezdo borovog litijaša. Uništavanje ovog štetnika vršeno je i u šumama na području primorja, u šumskim sastojinama u Kotoru, Baru, Herceg Novom i Cetinju. Čišćenje je vršeno na lokalitetima gdje je intenzitet napada bio srednje jačine. Prilikom uklanjanja ove štetočine posebno se obratila pažnja na kulture pored magistralnih puteva i turističkih objekata, tamo gdje šume imaju turističko pejzažni značaj.

2. Zaštita šuma od šumskih požara

Saglasno odredbama Zakona o šumama Uprava za šume je izradila Planove zaštite šuma od požara za 2015. Godinu, za svaku područnu jedinicu posebno, sa detaljnim kartografskim prikazom po kategorijama ugroženosti. Planovi i karte u elektronskoj formi dostavljene su Ministarstvu unutrašnjih poslova - sektoru za vanredne situacije. U vremenu povećane opasnosti od požara uspostavljana su stalna dežurstva [0-24h] i prijem informacija o vremenu nastanka požara, lokaciji, intezitetu požara površini, procjene širenja požara kao i mogućnost lokalizovanja nastalog požara. Dežurni službenik je dobijene podatke unosio u knjigu i obavještavao opštinske službe zaštite i spašavanja, MUP i koncesionare/korisnike šuma.

2.1. Požari u državnim šumama

Tabela 1

Područna jedinica	Opožarena površina (ha)	Broj požara	Opožarena drvena zapremina (m3)	Opožarene kulture	Šteta (€)
Pljevlja	56,26	15		podmladak	5.150,00
Berane	66,5	8		podmladak	
Plav	87	2	600		
Bijelo Polje	11	1		šumske kulture	
Kolašin	362	14	1960		
Plužine	4,5	3		šumske kulture	
Šavnik	4,05	3		sitno rastinje	
Podgorica	287,5	6	121		
Nikšić	655	5	90500		34.830,00
Kotor	538,5	4	350		
Ukupno	2063,31	61	93531		39.980,00

2.2. Požari u privatnim šumama

Tabela 2

Područna jedinica	Opožarena površina (ha)	Broj požara	Opožarena zapremina (m3)	Opožarene kulture	Šteta (€)
Pljevlja		1			
Plav		3			
Plužine		1			
Podgorica		4	2010		
Nikšić		7	34925		645,00
Kotor		6	120		
Ukupno		22	37055		645,00

Tabela 3

Procenat opožarene površine u odnosu	
Na ukupnu površinu šume	Interpretacija
1 – 1,5%	Štete u granicama normale
1,6 – 3%	Teške posljedice
3,1 – 5%	Vrlo teške posljedice
više od 5%	Katastrofalne posljedice

Za zemlje Sredozemlja, u koje spada i Crna Gora, smatra se da je procenat opožarene površine od 1% do 1,5% u odnosu na ukupnu površinu pod šumama u granicama normale. Požari u 2015. godini po obimu, površini, broju i štetama su

zanemarljivi u odnosu na prethodne godine.

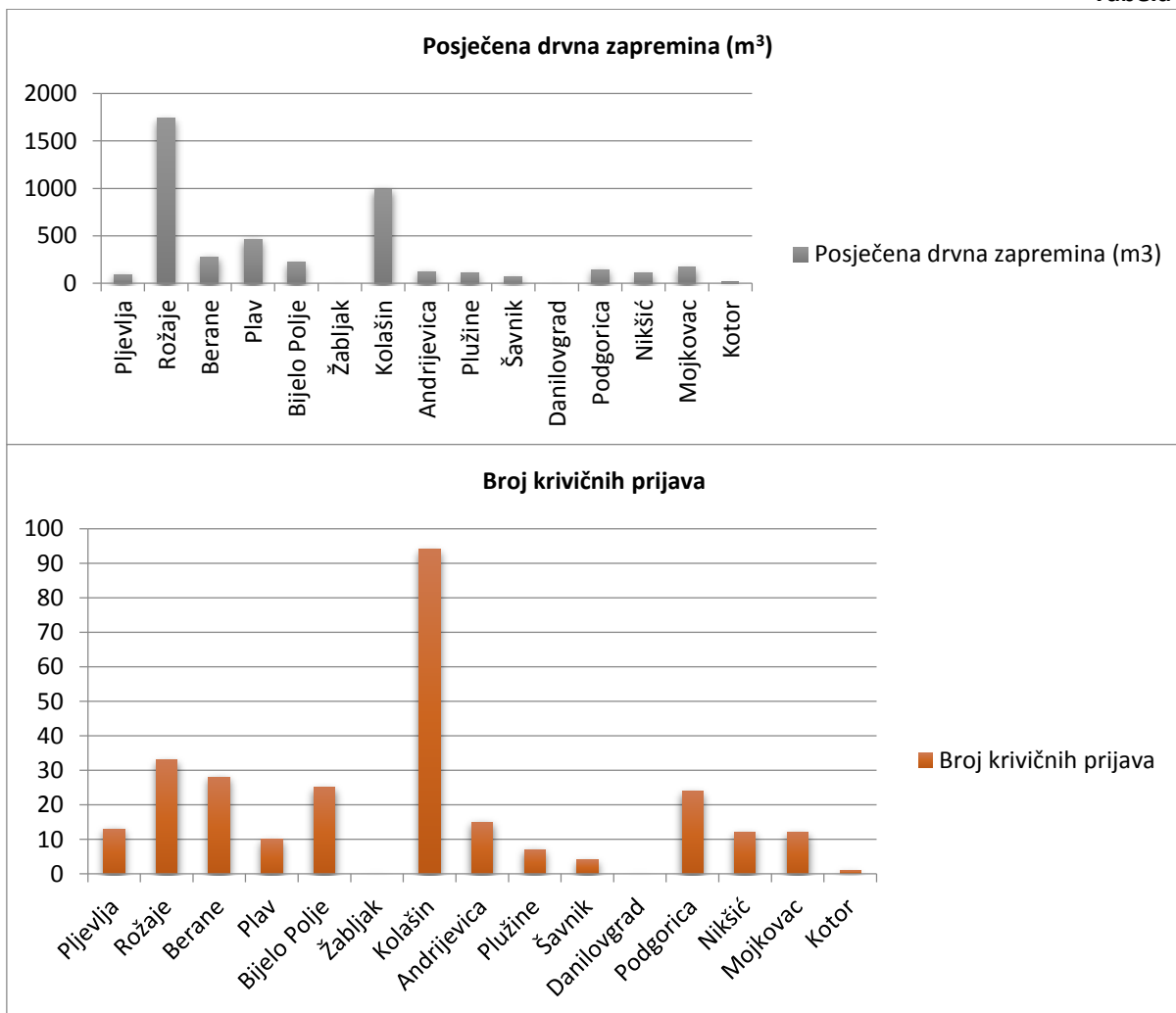
II BESPRAVNE SJEČE I UZURPACIJE

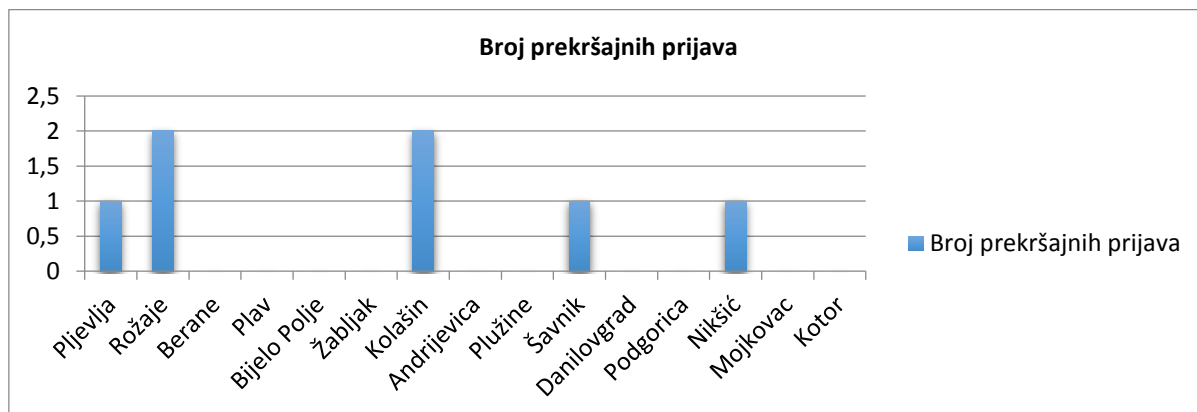
1. Bespravne sječe u državnim šumama za 2015. godinu

Tabela 4

Područna jedinica	Broj krivičnih prijava	Broj prekršajnih prijava	Posječena drvena zapremina (m ³)
Pljevlja	13	1	91
Rožaje	33	2	1744
Berane	28		276
Plav	10		461
Bijelo Polje	25		224
Žabljak			
Kolašin	94	2	991
Andrijevica	15		123
Plužine	7		108
Šavnik	4	1	64
Danilovgrad			
Podgorica	24		145
Nikšić	12	1	107
Mojkovac	12		167
Kotor	1		14
Ukupno	278	7	4515

Tabela 5

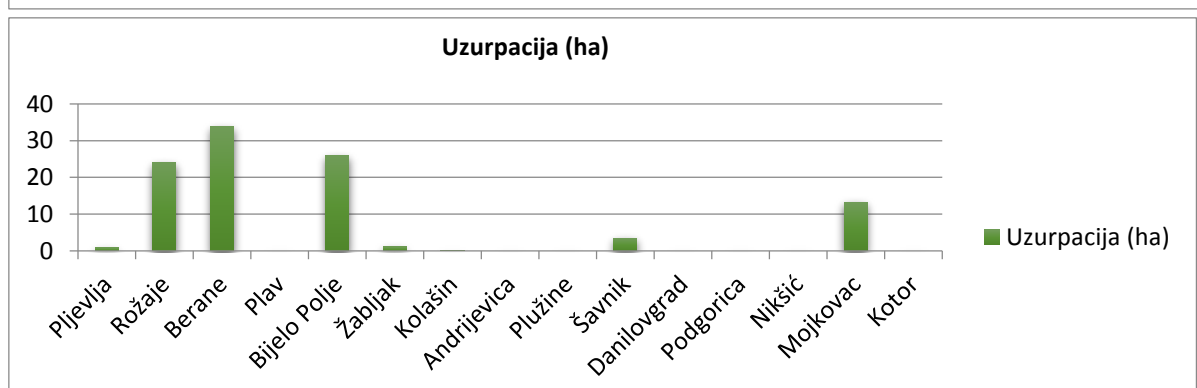
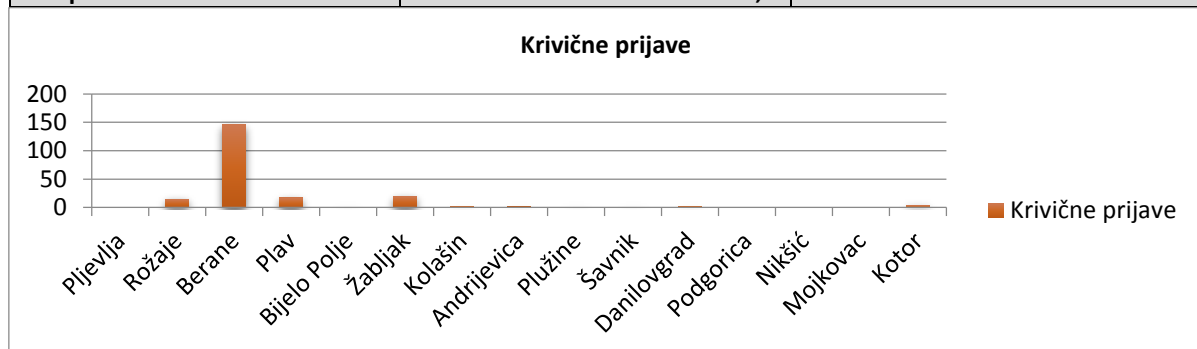

1. Uzurpacije u 2015. godini

Tabela 6

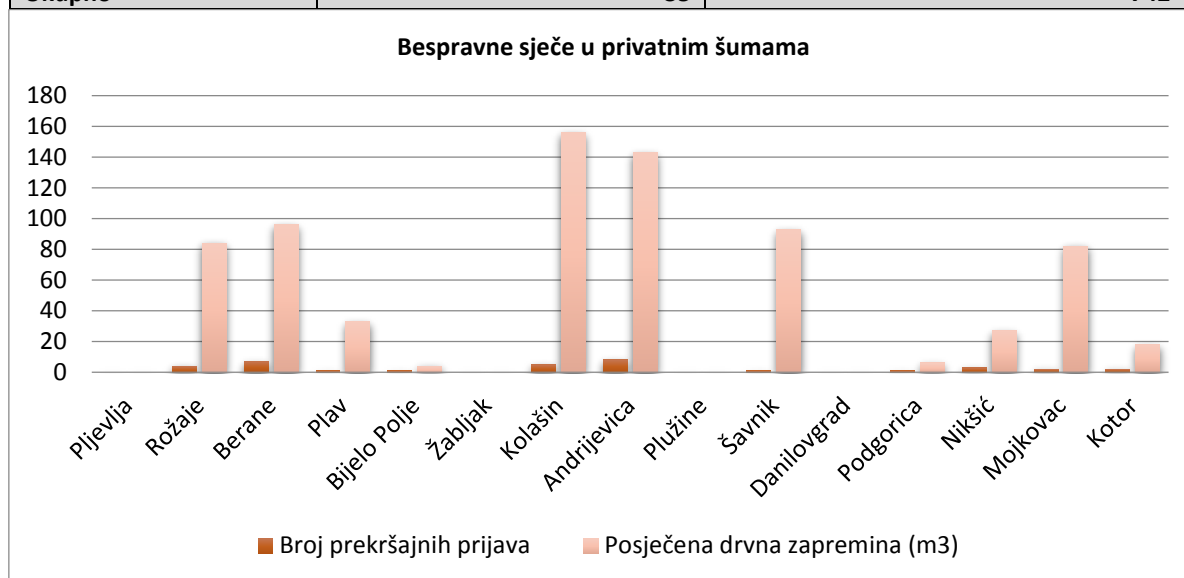
Područna jedinica	Uzurpacija (ha)	Krivične prijave
Pljevlja	0,96	15
Rožaje	23,65	146
Berane	33,90	17
Plav	0	0
Bijelo Polje	25,97	20
Žabljak	1,2	2
Kolašin	0,05	1
Šavnik	3,5	2
Mojkovac	13,25	4
Ukupno	102,5	207

2. Bespravne sječe u šumama u privatnoj svojini u 2015. godini

Tabela 7

Područna jedinica	Broj prekršajnih prijava	Posjećena drvena zapremina (m ³)
Rožaje	4	84
Berane	7	96
Plav	1	33
Bijelo Polje	1	4
Kolašin	5	156
Andrijevica	8	143
Šavnik	1	93
Podgorica	1	6
Nikšić	3	27
Mojkovac	2	82
Kotor	2	18
Ukupno	35	742

III SANITARNE MJERE U ŠUMAMA

1. Doznaka sanitara i realizacija u 2015. godini

Tabela 8

Područne jedinice	Doznaka sanitara	Realizacija sanitara
Pljevlja	58697	39244
Nikšić	8712	4975
Plužine	2766	812
Berane	341	280
Danilovgrad	2545	0
Plav	218	164
Rožaje	6450	4359
Bijelo Polje	1130	0
Žabljak	3958	3958
Šavnik	317	76
Kolašin	8042	8042

Ukupno	93176	58325
---------------	--------------	--------------

Doznaka sanitara kao i realizacija (preventivne mjere) sječa i brzo izvlačenje iz šume su izvršeni u procentu oko 63%, pa je realizaciju ovih postupaka potrebno unaprijediti obzirom da izostanak preventivnih mjera znači širenje zaraze i prenamnoženje štetnih insekata, što može dovesti do masovnog sušenja šuma. Takav je primjer u gazdinskoj jedinici "Ljubišnja" na koncesionom području „Vektre –Jakić“, gdje se procjenjuje se da ima još 50 000 m³ sanitarnog drveta zahvaćenog sušenjem, koje količine nijesu doznačene, a što ide u prilog činjenici da je zdravstveno stanje šuma u Ljubišnji veoma ugroženo.

Realizacija sanitara kroz Plan sanacije šuma

U toku 2012. godine u državnim šumama požarima je uništeno 6.663 ha visokih privrednih šuma, što je skoro 7 % ukupne površine tih šuma u Crnoj Gori. Pričinjena direktna šteta šumama procijenjena je na oko 4.268.000 €, dok su indirektna šteta enormne. U toku 2013. godine, Vlade Crne Gore usvojila je **Plan sanacije** šuma degradiranih šumskim požarima. Realizacija Plana sanacije se odvijala kroz dvije faze: **prva faza** je sječa opožarenih stabala i njihovo uklanjanje sa požarišta, dok se **druga faza** realizovala pošumljavanjem opožarenih površina, na kojima nije došlo do prirodnog podmlađivanja matičnom vrstom šumskog drveća. Shodno Planu sanacije i preporuci Područnih jedinica, moguće je izvršiti pošumljavanje još na površini od 893.42 ha, dok na površini od 1897.2 ha nije moguće vršiti pošumljavanje ili su te površine prirodno pošumljene. U većini područnih jedinica drvenu masu koju je potrebno doznačiti **na površini od 1.155,76 ha**, radi se o drvenoj masi koja je proteklom periodu izgubila tehničku vrijednost, koja je izložena truljenju i napadu štetnih insekata, sa posljedicama širih razmjera. Realizacija ove drvene mase nema komercijalne svrhe, ali je prijeko potrebna sa aspekta zaštite i održivog gazdovanja šumama.

Tabela 9

PJ	Pošumljavanje					Drvena masa				
	Plan (ha)	Pošumljeno (ha)	Da se pošumi (ha)	Nepristupačno (ha)	Prirodno (ha)	Doznaka nije realizovana (ha)	Ne realizovan Ugovor (m3)	Realizovana (m3)		Da se doznači (ha)
								Sječa u toku	Sječa	
Pljevlja	1618.66	136.5	334.4	851.16	314.7	0	0	0	90314	980.56
Mojkovac	134.3	51.58	25.8	10.5	46.42	18.3	69	1028	2869	18.3
Žabjak	34.46	16.5	20.32	0	0.32	0	255	0	8197	?
Plužine	84.5	3	0	25	56.5	0	0	0	1616	0
Rožaje	38.71	28.5	0	5.94	3.77	0	0	0	1249.09	0
Nikšić	781.08	107.44	238	390.57	20.92	10.4	0	0	11825.3	10.4
Kolašin	214.8	39.4	89.5	0	86	0	0	4250	3200	46.5
Danilovgrad	181	30.86	119	0	31.4	0	0	0	1515	76
B.Polje	140.4	91.5	42.4	0	10	0	0	0	8410	0
Berane	24	0	24	0	0	24	0	0	0	24
I.H.Novi	4	0	0	4	0	0	0	0	0	0
I. Ulcinj	40	0	0	40	0	0	0	0	0	0
Plav	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Σ	3295.9	505.28	893.42	1327.17	570.03	52.7	324	5278	129195.39	1155.76

IV PRAĆENJE ZDRAVSTVENOG STANJA ŠUMA (međunarodni program ICP Forests)

U okviru Konvencije UN i Evropske komisije o prekograničnom zagađenju vazduha (CLRTAP) osnovan je Međunarodni program za procjenu i monitoring uticaja vazdušnog zagađenja na šume (*International*

Cooperative Programme on Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests) zbog preovladavajućeg mišljenja da je najvažniji uzročnik sušenja šuma vazdušno zagađenje. Međutim, ubrzo je ustanovljeno da i drugi stresori (prije svega patogene gljive, štetni insekti, abiotički faktori i klimatske promjene) imaju podjednako značajan uticaj na sušenje šuma. Glavni zadatak ovog programa postao je prikupljanje i analiza podataka o zdravstvenom stanju šuma i njihovoj reakciji na različite uzroke stresa. Shodno Zakonu o šumama, Uprava za šume prati i procjenjuje zdravstveno stanje šuma i o tome izvještava Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i javnost. Program se odvija kontinuirano u proteklih 6 godina, u skladu sa metodologijom monitoringa propisanom od internacionalnog koordinacionog centra (ICP Forest) u Hamburgu. Crna Gora ima fokal centar u Podgorici i identifikacioni broj zemlje pod kojim predaje prikupljene podatke i izvještaje koordinacionom centru u Hamburgu. Institut za šumarstvo AD Podgorica, kao izvodjač radova i stručna institucija za potrebe Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja vrši snimanje podataka, obradu i izvještavanje sa bioindikacijskih tačaka na teritoriji Crne Gore u okviru ICPF nivo I.

2. Aktivnosti monitoringa nivo I

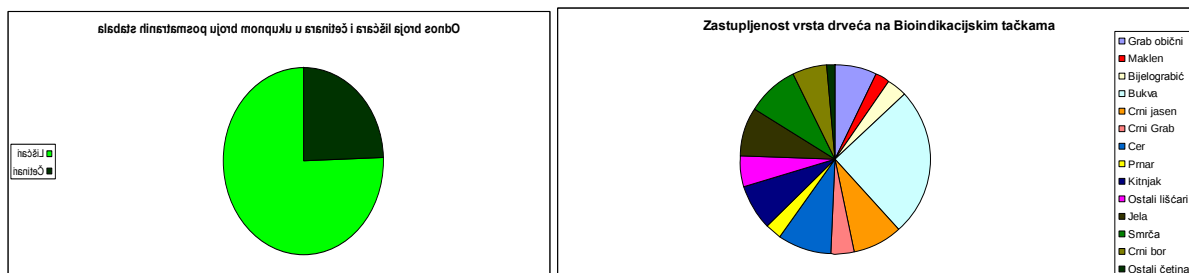
Obradeni podaci od strane Nacionalnog fokalnog centra se nakon kontrole dostavljaju u centralnu bazu podataka u Hamburgu i unose se podaci u GIS (geografski informacioni sistem). Od 30. novembra 2015, od strane ICP Forests Expert Panels i Programme Coordinating Centre uvedene su nove obaveze i definisana inovirana metodologija i manuali za prikupljanje i dostavu podataka koje ulaze u upotrebu 2016. godine, čime se povećava obim zahtjeva prema količini i kvalitetu prikupljanja podataka u zemljama članicama kao i novi formati izvještavanja i publikovanja podataka.

U okviru svih 49 tačaka obrađeno je po 24 stabla (ukupno 1176 stabala koji se posmatraju kao izvještajne jedinice) na kojima je izvršena procjena stanja kruna, pojava oštećenja, stepen defolijacije i oštećenja, simptomi patogena i parazitskih mikroorganizama, simptomi abiotičkih i klimatskih djelovanja, oštećenja od insekata i divljači, djelovanje čoveka, šumskih požara i drugih parametara na

osnovu kojih je određen stepen oštećenja posmatranih vrsta. U pogledu nadmorske visine na kojima se javljaju BIT, u pogledu vertikalne rasprostranjenosti zahvataju veoma širok opseg, od najniže kote na poluostrvu Luštica kod Tivta (nivo mora) pa sve do najviše kote kod sela Kaludre u opštini Berane gde je izmjereno 1716 m.n.v. U pogledu dostupnosti vode u Crnoj Gori primijećeno je da na 23 površine zastupljenost vode nedovoljna, dakle na 46,94 % posmatranih površina, dok je na 26 površina ili 53,06 % zastupljenost vode dovoljna. Prekomjerna zastupljenost vode nije evidentirana. U pogledu plodonošenja u periodu 2010 -2015 javile su se znatne razlike po godinama i bile su uslovljene klimatskim promjenama iz prethodne godine. Posebna korelacija je primjećena u odnosu količine padavina ili suše i uroda ploda šumskih vrsta.

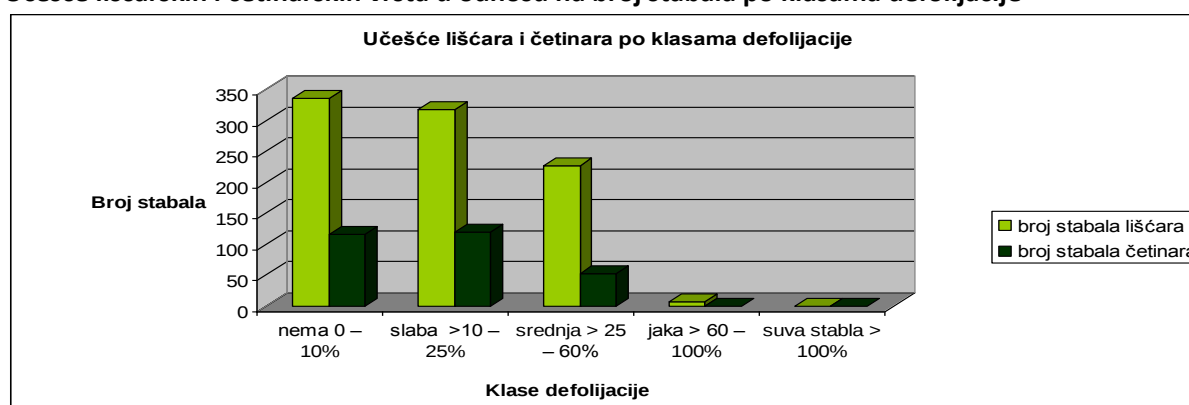
3. Rezultati monitoringa zdravstvenog stanja šuma u Crnoj Gori u 2015. godini

Posmatranje u 2015. godini kontinuirano je vršeno na istih 1176 stabala u okviru postavljenih bioindikacijskih tačaka u Crnoj Gori. Obučeno je 888 lišćara i 288 četinarara. Odnos zastupljenosti pojedinih vrsta drveća na bioindikacijskim tačkama prikazan je grafički.

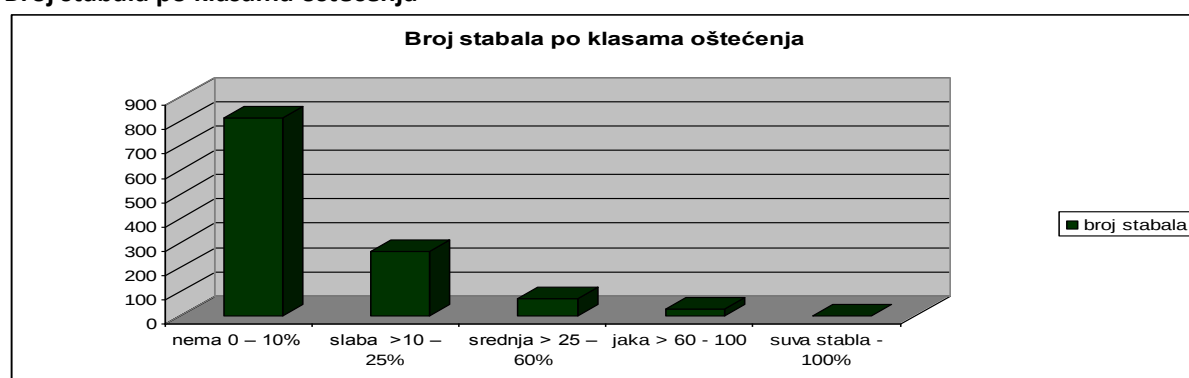
Posmatrajući odvojeno lišćare primjećuje se da udio bukve čini trećinu ukupnog broja lišćara 33,67%, dok hrastovi (cer, kitnjak i prnar čine 26,23 %,) odnosno više od četvrtine ukupnog broja lišćara, crni jasen je sa udjelom 10,92% i obični grab sa 9,46% dok ostale vrste lišćara imaju mali udio. Posmatrajući odvojeno četinare primjetno je da je na bioindikacijskim tačkama bio približan udio jele i smrče sa (jela 34,72 % i smrča sa 35,42%). Ove dvije vrste čine ukupno više od 70% četinara koje se srijeću na BIT. Pored jele i smrče značajno je i učešće crnog bora od 24,30% dok je učešće ostalih četinara 5,56%.

Učešće lišćarskih i četinarskih vrsta u odnosu na broj stabala po klasama defolijacije

Od ukupnog broja stabala gubitak lišća srednjeg i jakog intenziteta zapažen je na 26% ili na nešto više od ¼ svih posmatranih jedinki u 2015 godini.

Broj stabala po klasama oštećenja

Oštećenje se definiše kao mijenjanje ili narušavanje dijela stabla, što može imati nepovoljan uticaj na njegovu sposobnost da vrši svoje funkcije. Od ukupnog broja stabala zdrave jedinke bez oštećenja obuhvatale su od 69% u 2015 godini. Pojave slabih oštećenja primećene su na 24%. Različiti tipovi ozbiljnijih oštećenja su zapaženi na 7 % svih posmatranih jedinki u 2015 godini.

4. Stepen oštećenja šuma u Crnoj Gori periodu 2010 -2015 – godine

Zapaženo je da su se kao najosjetljivije vrste lišćara pokazali obični grab i kitnjak, gdje je polovina posmatranih stabala sa oštećenjem (obični grab 49% i kitnjak 48 %) dok je kod bukve primećeno 30 % stabala sa znakovima oštećenja. Kod četinarica najmanje pojave oštećenja oko 18 % zabilježene su kod crnog bora. Kod smrče oštećenja su primjećena na 24%. Kao najosjetljivija se javlja jela sa 48% stabala sa raznim stepenima oštećenja.

Ovi podaci u protekle 4 godine su nedvosmisleno pokazali da je zdravstveno stanje šuma u Crnoj Gori očuvano. Kao najugroženije vrste zapažene su jela, hrast kitnjak i obični grab, dok ostale vrste pokazuju zadovoljavajuću otpornost. Razlike se manifestuju posebno u odnosu na **klimatske promjene** koje predstavljaju okidač za različite stresore koji ugrožavaju stabilnost i zdravstveno stanje šuma.

5. Najčešći uzrokovaci oštećenja šuma u 2015. godini

Veliki je broj uzročnika oštećenja koji se javljaju na šumskim ekosistemima. Uzročnici biološkog porijekla kao što su divljač, insekti i gljive su prateći organizmi prirodnih ekosistema i njih je u normalnim uslovima moguće kontrolisati. Jedino pri uslovima pojave prenamnoženja nekog biotičkog faktora remeti se prirodni sklad i te pojave u velikoj mjeri utiču na zdravstveno stanje šumskog drveća. Insekti kao štetočine na biljkama posebno su opasni po četinarske šume i najveće štete pričinjavaju potkornjaci posebno kada se jave u gradacijama.

Od biotičkih činilaca, najčešći zapaženi prouzrokovaci oštećenja u posmatranom periodu bili su insekti i gljive. Pojava insekata i oštećenja koja prouzrokuju primjećena je na prosječno 15 % stabala dok je pojava biljnih bolesti primjećena na prosječno 4 % stabala. Uzročnici abiotičkog porijekla posebno polutanti iz vazduha deluju na mnogo kompleksniji način. Ova oštećenja se nazivaju još i neinfektivna, a ovde se ubrajaju svi poremećaji i oštećenja koja nastaju pod uticajem nepovoljnih klimatskih i edafskih faktora. Ovi uzročnici za razliku od uzročnika biološkog porijekla ne mogu se kontrolisati mjerama gazdovanja ili mjerama zaštite.

Kontinuirano zagađivanje šuma imisijama štetnih materija ima kompleksno delovanje koje utiče na imunitet biljke što iste predisponira za napad nekih biotičkih faktora sredine, koji u sukcesiji nastavljaju proces sušenja do potpunog propadanja (umiranja) šuma. Zbog složenosti djelovanja, nadovezivanja i zbog različitih karakteristika pojedinih biljnih vrsta i različitog stepena otpornosti različitih sorti i u okviru iste vrste nije moguće jednostavno objasniti proces i izazivače sušenja šuma i dati jednostavan odgovor koji bi predstavljao rešenje problema. Ove pojave su indentifikovane na prosječno 3% stabala, ali je zabrinjavajuća **pojava sušenja šuma** na većim površinama u okviru mikrolokaliteta (šumski kompleksi u Ljubišnji - Pljevlja) gde su neophodne hitne sanitarne intervencije.

Posebne vrste šteta nastaju od šumskih požara. Posebno su štetni visoki požari (kada gore i krošnje šumskog drveća) i kombinovani niski i visoki požari kada nastaje šteta i u krošnji i u prizemnom sloju. Ukoliko je oštećen dio stabla te biljke budu podložnije napadu sekundarnih štetočina i bolesti, posebno u slučaju dužih sušnih perioda. U ekonomskom smislu ove štete iznose više miliona eura dok su štete po životnu sredinu znatno veće. Na požare su posebno osjetljive vrste sa tanjom korom i četinari zbog sadržaja smole. Pojava šumskih požara su izazvale oštećenja prosječno 1 % u zadnjih 5 posmatranih površina, pa se praćenjem zdravstvenog stanja šuma evidentira trend povećanja oštećenosti šuma od požara. Problem ilegalnih aktivnosti i zahvat po kvalitetu je široko rasprostranjena pojava u Crnoj Gori.

Sječa najkvalitetnijih stabala i tehničke građe za ogrijev, a ostavljanje manje vrijednih primjeraka dugoročno će ugroziti genetski materijal vrsta i umanjiti vrijednost naših šuma i njihov prirast.

Ipak, crnogorske šume u najvećoj mjeri su vitalne i dobrog zdravlja, ali je primjetna i njihova ranjivost posebno pri sve frekventnijem djelovanju klimatskih ekstrema. Prethodnih godina desio se niz klimatskih ekstrema i abiotičkih pojava koji utiču na fiziološku snagu šumskog drveća, približavajući se kritičnom pragu koji bi bio okidač za biološke uzročnike bolesti.

V ZAKLJUČCI SA PREDLOGOM MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE ZDRAVSTVENOG STANJA ŠUMA

Iz predmetne informacije se može konstatovati da je zdravstveno stanje šuma u Crnoj Gori na zadovoljavajućem nivou, i da dugoročna stabilnost i otpornost šuma nije ugrožena. Takođe se konstatuje da je obim evidentiranih i procesuiranih bespravnih sječa i drugih bespravnih aktivnosti na nivou prethodnih godina, dok je u porastu broj podnesenih krivičnih prijava protiv počinitelja bespravnih radnji, što znači pojačanu aktivnost nadležnih službi zaštite šuma.

Isto tako se može konstatovati da postoje dva značajna problema koji uslovljavaju reakcije nadležnih službi, korisnika šuma u državnoj svojini i vlasnika privatnih šuma. Ti problemi se odnose na pojavu sušenja šuma na prostoru opštine Pljevlja, kao i na činjenicu da je ostala značajna količina opožarene drvne mase koja nije uklonjena realizacijom Plana sanacije šuma degradiranih 2012. godine. Procjenjuje se da se oko 20% šumskih sastojina nalazi u raznim fazama degradacije, pa je ključni zadatak eliminisanje ključnih uzročnika degradacije.

Cilj dosadašnjih mjera je bio uklanjanje opožarenog drveta prodajom u dubećem stanju, obzirom da je postojala određena vrijednost drveta. Sadašnji status je da nema interesovanja za prodaju, a interes sa aspekta zaštite je da se to drvo ukloni iz šume. U suprotnom, u slučaju da se ne ukloni, na mjestima gdje bude primijećeno prenamnoženje insekata, morala bi se izdvajati budžetska sredstva za sanaciju šuma.

Stoga se predlažu sledeće mjere:

1. Da Uprava za šume kompletira podatke i procjeni tehničku upotrebljivost drveta zahvaćenog sušenjem šuma i oštećenjima usled šumskih požara i količine drvne mase i shodno izvršenoj procjeni:

a) utvrdi zainteresovanost koncesionara za korišćenje predmetne drvne mase u okviru važećih koncesionih ugovora, po ugovorenoj cijeni koncesione naknade;

b) u slučaju da koncesionari ne prihvate korišćenje drveta sa opožarenih površina po cijenama iz koncesionih ugovora, inicira odluku Vlade po kojoj će se ova drvna masa realizovati putem aukcija;

2. Da se, u slučajevima gdje oštećeno drvo nema tehničku upotrebljivost, uklanjanje izvrši tako što će se ponuditi mogućnost da se jave zainteresovana lica koja će ukloniti drvo iz šume bez naknade.

3. Da se sječe i uklanjanja osušenih i oštećenih stabala u šumama, sprovedu mjere zaštite tretiranjem, prvenstveno biološkim preparatima, izuzetno hemijskim sredstvima čija je upotreba dozvoljena.

Cilj predloženih mjera je zaustavljanje procesa sušenja šuma. Radi sprovođenja predviđenih mjera predlaže se da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donese naredbu, koja bi precizirala način realizacije i nosioce aktivnosti.